

Rapport

Datum: 15 augustus 2006
Rapportnummer: 2006/281

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat enkele met naam genoemde ambtenaren van het regionale politiekorps Zeeland op 16 juli 2004:

disproportioneel geweld jegens hem hebben gebruikt door hem op de grond te gooien, een politiehond in te zetten en met een gummistok op zijn hoofd te slaan;

verzoekers verwonding tengevolge van de hondenbeet niet hebben laten onderzoeken door een politiearts.

Voorts klaagt verzoeker erover dat de korpsbeheerder bij de klachtafhandeling niet heeft gereageerd op het verzoek om vergoeding van de geleden schade.

Beoordeling

Algemeen

1. In juli 2004 vierde verzoeker samen met zijn broer en een vriend (verder te noemen Ro.) vakantie in Renesse. Tijdens een nachtelijke wandeling op 16 juli 2004 naar hun vakantiewoning, brak de broer van verzoeker een antenne af van een bij het Transferium geparkeerde auto. De beveiligingsmedewerkers van het Transferium verwittigden de politie, die binnen korte tijd ter plaatse arriveerde.

2. De twee ambtenaren van het regionale politiekorps Zeeland besloten verzoekers broer aan te houden ter zake vernieling. Ze verzochten hem plaats te nemen in de transportbus van de politie. Volgens de informatie die de beide ambtenaren in een proces-verbaal van bevindingen van diezelfde dag vastlegden, gebeurde er het volgende:

"...Hierna werd verdachte verzocht in de politiebus plaats te nemen. Wij geleidden hem hiertoe naar het zijportier van de transportbus. Hier liet verdachte weten dat hij niet alleen mee wilde gaan maar dat zijn vrienden ook mee moesten. Dit werd door ons geweigerd. Hierop stapte de verdachte alsnog in de politiebus. Vervolgens bemerkten wij dat de twee metgezellen van verdachte ook in de politiebus wilden stappen. Dit werd door ons wederom geweigerd. Hierop heb ik, G., op zeer duidelijke wijze, aan betrokkenen duidelijk gemaakt dat alleen de verdachte met ons mee ging en dat zijn vrienden naar het bureau moesten gaan lopen. Ik, G., zag toen dat de verdachte weer uit de politiebus wilde stappen. Dit werd door mij, G., belet door hem terug te duwen. Ik, G., voelde vervolgens, dat ik bij mijn bovenlichaam werd vastgepakt en dat er meer dan geringe kracht op mijn lichaam werd uitgeoefend. Deze kracht was dusdanig dat ik mij niet goed staande kon houden en dat ik naar achteren werd getrokken. Ik, G., zag tevens dat op dat moment, verdachte wederom probeerde om uit de politiebus te stappen. Toen ik mij gedeeltelijk omdraaide, zag (ik; N.o.) dat de beide companen van verdachte bezig waren om hem uit

de politiebus te krijgen door collega R. aan de kant te drukken en zo een vrije doorgang voor verdachte konden maken.

Ik, R., zag dat G. van achteren werd vastgepakt bij zijn bovenlichaam en dat hij naar achteren werd getrokken. Ik heb direct deze man middels een verwurging bij de nek gepakt en getracht hem van G. los te krijgen. Dit lukte mij slechts met zeer grote moeite. Op het moment dat G. weer los was, zag ik dat de verdachte trachtte om uit de bus te stappen. Ik kon hem slechts met zeer grote fysieke kracht hierin beletten.

Gezien de dreiging van het moment en het feit dat wij drie tegenstanders hadden van meer dan gemiddeld postuur en kracht (allen bleken naar later bleek als portiers in de horeca werkzaam te zijn) en het feit dat men trachtte om een reeds aangehouden verdachte aan zijn rechtmatige aanhouding te onttrekken heb ik, G., de diensthond uit de auto gehaald. Ik, G., begaf mij naar de zijkant van het dienstvoertuig en zag dat één van eerder genoemde mannen zich begaf in de richting van R., die bezig was om de aangehouden verdachte in de politiebus te houden. Daar ik het vermoeden had dat deze man wederom wilde trachten om zijn vriend uit de politiebus te halen, heb ik de diensthond ingezet. De hond beet zich vast in de linkeronderarm van de verdachte. Verdachte wist zich echter los te wrikken waardoor de hond loste. Hierop beet de hond nogmaals in de linkeronderarm van verdachte.

Hierop heb ik de hond het commando gegeven tot lossen. Op het moment dat de hond losliet zag ik dat deze verdachte de bek van de hond met twee handen omringde en vervolgens hard begon te knijpen in de bek van de hond. Ik hoorde dat de hond begon te piepen van de pijn. Ik heb deze tot driemaal toe de opdracht gegeven de hond los te laten, hetgeen hij niet deed. Ik heb vervolgens mijn korte wapenstok gepakt en heb verdachte drie harde klappen op de linkerarm gegeven. Hierop loste de man zijn greep op de hond, en liep vervolgens achteruit. Omdat de situatie op dat moment, voor ons, onder controle was, ben ik, G., terug gegaan naar R. en hebben wij de eerder aangehouden verdachte overgebracht naar het politie(bureau; N.o.) te Renesse."

3. Verzoeker legde diezelfde nacht een verklaring af bij het politiebureau. In het proces-verbaal van verhoor werd hierover onder meer het volgende vastgelegd:

"Ik zag dat mijn broer door de twee politiemensen in een politievoertuig werd geplaatst. Mijn vriend A. heeft aan de politiemensen gevraagd, of hij mee kon met mijn broer naar het politiebureau. De politiemensen zeiden dat dit niet kon en zij hebben meerdere malen de weg gewezen naar het politiebureau. Het volgende wat ik mij nog herinner, is dat ik op de grond lag en dat een politiehond in mijn arm beet. Vervolgens werd ik vier keer geslagen door een agent. Ik heb nooit een politieman geslagen of zoiets. Dit is ook nooit mijn intentie geweest. Het enige wat ik heb gedaan is een politieman een duw tegen zijn arm geven om hem aan de kant te laten gaan. Ik snap eigenlijk niet waarom ik ben aangehouden voor het beletten van politiewerk, ik heb niets gedaan."

4. Verzoekers advocaat diende op 12 augustus 2004 een klacht in bij de hoofdofficier van justitie te Middelburg. Hij schreef in deze brief onder meer dat verzoekers broer werd bevangen door angst, de schuifdeur van het politiebusje had geopend en had geroepen dat hij niet alleen mee wilde gaan naar het politiebureau. Verzoeker had zijn broer proberen te kalmeren, maar werd volkomen onverwacht vastgegrepen door een agent en tegen de grond geworpen. De tweede agent zette daarop de politiehond in, die verzoeker onmiddellijk fors in zijn onderarm beet en aldus verwondde. Schreeuwend van de pijn had verzoeker de hond van zich weg weten te houden, waarna een van de twee agenten hard met een gummistok op de bovenarm van verzoeker had geslagen. Ook werd verzoeker enkele keren op zijn hoofd geslagen, aldus de advocaat. De beide agenten waren toen met verzoekers broer weggereden en hadden zich niet meer bekommerd om verzoeker en zijn letsel.

Toen verzoeker later bij het bureau arriveerde, kreeg hij direct te horen dat hij was aangehouden en werd hij in een cel gezet. Hoewel hij meerdere malen om medische hulp vroeg, had de ambtenaar die de hond had ingezet het letsel bekeken en gezegd dat het niets te betekenen had. Volgens de advocaat had verzoeker door de hondenbeet en door de klappen met de wapenstok verwondingen opgelopen, zowel op de linkerbovenarm als op zijn schedel, waarvoor hij zich onder medische behandeling had moeten laten stellen.

5. Verzoekers klacht werd door het regionale politiekorps Zeeland in behandeling genomen. Op 13 januari 2005 vond bij de Commissie voor politieklachten een hoorzitting plaats. Bij brief van 20 januari 2005 werd aan verzoekers advocaat een verslag van de hoorzitting toegezonden, alsmede een afschrift van een geweldsrapportage, die op 10 augustus 2004 door G. was opgesteld. Verzoekers advocaat liet bij brief van 1 februari 2005 weten bij zijn beschrijving van de feitelijke gebeurtenissen te blijven en verzocht dat verzoeker, diens broer en hun vriend ook zouden worden verhoord. Bij brief van 14 maart 2005 berichtte de beheerder van het regionale politiekorps Zeeland verzoekers advocaat het advies van de klachtencommissie te volgen, hij achtte de klachten niet gegrond en verwees voor de motivering naar het advies van de klachtencommissie.

6. De klachtencommissie stelde ten aanzien van de toedracht vast dat de situatie was geëscaleerd toen de twee betrokken ambtenaren voor een tweede maal hadden geweigerd verzoeker en de vriend mee te nemen naar het politiebureau. De twee politieambtenaren hadden gezien de dreiging van het moment, het feit dat zij drie tegenstanders hadden van meer dan gemiddeld postuur en kracht en gezien het feit dat verzoeker en Ro. de verdachte aan zijn rechtmatige aanhouding trachtten te onttrekken, besloten tot inzet van de politiehond. De hond beet zich vast in de linkeronderarm van verzoeker en liet op commando ook weer los. Op dat moment greep verzoeker de bek van de hond met beide handen vast en kneep hij zo hard dat de hond begon te piepen van de pijn. G. had driemaal verzocht de hond los te laten. Toen dit werd geweigerd, gaf G. drie harde klappen op de linkerarm van de klager. Deze klappen hadden geen enkel effect. Vervolgens had G. een klap tegen de linkerzijde van het gezicht gegeven, waarop

verzoeker de hond losliet. Daarna waren de beide ambtenaren met de verdachte naar het bureau gereden.

Ten aanzien van de klacht over het achterwege blijven van een medische behandeling stelde de klachtencommissie vast dat R. op de linkeronderarm een rode verkleuring had gezien en een wondje van één centimeter, mogelijk veroorzaakt door de hoektand van de hond. R. had verzoeker aangeraden om - zodra nuchter - zich onder medische behandeling te stellen, onder andere voor een tetanusinjectie. Dat advies werd ook gegeven door de wachtcommandant.

7.1. Per brief van 15 maart 2006 stuurden de broer van verzoeker en hun vriend Ro., een verklaring op naar de Nationale ombudsman. De broer van verzoeker schrijft dat hij aangeschoten was en een antenne van een auto vernielde op 16 juli 2004. Twee beveiligingsmedewerkers hielden hem staande en hij bleef zittend op de grond wachten op de politie. Verzoeker en Ro. bleven ook wachten. Verzoekers broer zei tegen de politie dat hij niet alleen de politiebus in wilde, maar de politie wilde de andere jongens niet meenemen. Verzoeker en Ro. stelden hem gerust en zeiden ook naar het politiebureau te gaan. Opeens escaleerde de situatie volgens de broer van verzoeker, omdat een van de politieambtenaren een politiehond op verzoeker losliet en in verzoekers arm beet. Volgens de broer van verzoeker was er geen reden voor inzet van de politiehond, omdat de situatie aanvankelijk rustig verliep.

7.2. Ro. schrijft dat de broer van verzoeker niet mee wilde met de politieambtenaren, omdat hij bang was voor mishandeling door de politie. De politieambtenaren zetten hem in de politiebus en deden de deur dicht. De broer van verzoeker deed de deur open en riep naar verzoeker en Ro. dat hij niet alleen meewilde. Ro. probeerde de politie hierna tot een paar maal toe ervan te overtuigen dat hij met de broer van verzoeker mee wilde rijden, omdat deze bang was. Verzoeker wilde dichter naar de bus toelopen om zijn broer beter te kunnen verstaan. Verzoeker werd toen door een politieambtenaar op de grond gegooid en een andere politieambtenaar zette een politiehond op hem in, aldus Ro. De hond beet verzoeker en de politieambtenaar riep zijn hond niet terug. Verzoeker greep toen de snuit van de hond vast en vroeg de politieambtenaar zijn hond terug te roepen. Dit gebeurde niet, maar de politieambtenaar van wie de hond was, sloeg verzoeker meerdere malen met zijn wapenstok op zijn hoofd. Verzoeker liet de hond toen los. De politieambtenaren brachten de broer van verzoeker vervolgens naar het politiebureau en verzoeker en Ro. gingen hier te voet naartoe.

I. Ten aanzien van het geweldgebruik

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat de twee ambtenaren van het regionale politiekorps Zeeland disproportioneel geweld jegens hem hebben gebruikt door hem op de grond te gooien, een

politiehond in te zetten en met een gummistok op zijn hoofd te slaan. Volgens verzoeker had hij absoluut niet geprobeerd om in de politiebus te stappen, maar had hij slechts geprobeerd zijn broer te kalmeren. Hij ontkennde dat er dreiging van hem was uitgegaan en verklaarde dat hij geheel verrast was door de in zijn ogen onnodige inzet van de politiehond. Volgens hem werd de aanval volkomen onverwacht ingezet door een van de agenten die hem tegen het wegdek wierp, waarna de andere agent direct de politiehond inzette. Ook gaf hij aan dat de klappen met de wapenstok uit volle kracht waren gegeven.

2. De korpsbeheerder achtte de klacht niet gegrond. Hij baseerde deze conclusie op het advies van de klachtencommissie die de feitelijke toedracht uitgebreid had besproken tijdens de hoorzitting. Hierbij was het proces-verbaal van bevindingen en ook een proces-verbaal van verhoor van een getuige in overweging genomen. De korpsbeheerder zag geen aanleiding om zijn eerdere beslissing te herzien.

3. In het door de politie overhandigde klachtendossier bevinden zich onder meer twee verklaringen van de beveiligingsbeambten van het Transferium te Renesse, die zij op 16 en 17 juli 2004 hebben afgelegd. Beveiligingsbeambte F. verklaarde dat een van de drie mannen ambtenaar G. bij zijn bovenlichaam vast had gepakt en met kracht naar achteren had getrokken. Tegelijkertijd probeerde de aangehouden verdachte uit de bus te stappen, wat R. en de beide beveiligingsbeambten probeerden tegen te houden. De zaak was behoorlijk uit de hand gelopen, zo verklaarde F, en zowel de politie als zichzelf hadden de grootste moeite om deze personen onder controle te krijgen. Beveiligingsbeambte S. had verklaard dat de drie personen enigszins onvast ter been waren en zwalkend liepen.

4. In het meldingsformulier geweldaanwending, dat politieambtenaar G. op 10 augustus 2004 had opgemaakt, schreef G. onder meer dat hij en zijn collega in het nauw waren gedreven door de bemoeienis van de twee jongens met de aanhouding van de verdachte. G. schreef dat hij op een gegeven moment door de twee omstanders van achteren werd beetgepakt, waarbij zijn collega hem middels een verwurging bij een van hen kon losrukken. Daarop had G. zijn hond uit de bus gehaald.

5. Beveiligingsbeambte F. verklaarde aan de Nationale ombudsman dat de aangehouden verdachte al het mogelijke deed om uit de politiebus te stappen. Dit werd voorkomen door beide agenten tot het moment dat een van hen door een vriend van de verdachte bij zijn bovenlichaam werd vastgepakt en teruggetrokken. F. en zijn collega S. hadden geprobeerd om de weggetrokken ambtenaar te ontzetten. Toen de hond uit de bus werd gehaald, zijn F. en S. direct achteruit geweken. De hond beet verzoeker in zijn arm, maar had geen goede grip dus beet hij een tweede keer. F. gaf aan dat verzoeker zijn arm of hand echter zodanig wist te draaien, dat hij zijn handen om de bek van de hond kon leggen. F. zei dat hij zelf hondengeleider was geweest, maar zoiets nog nooit eerder had gezien. Volgens hem was verzoeker bezig de hond te verstikken. Omdat verzoeker niet reageerde toen de politieambtenaar hem toeriep dat hij moest loslaten, en de bek van de hond juist nog harder dichtkneep, had de politieman met de wapenstok geslagen. F. vond

dat geheel terecht.

6. Beveiligingsbeambte S. bevestigde de verklaring van F. aan de Nationale ombudsman en gaf aan dat de situatie heel snel was omgeslagen. Eerst waren de drie mannen heel meewerkend geweest, maar plots hadden ze de overhand gekregen en stortten ze zich op de twee agenten. Hij gaf aan dat de man die gebeten werd de hond bij zijn nek had gepakt en van zich af had getrokken. S. was verbaasd dat de man nauwelijks een reactie had op de pijn van de hondenbeet. S. vond het optreden van de agenten prima en gaf aan dat de mannen zelfs nog geluk hadden gehad, want voor hetzelfde geld hadden de twee ambtenaren in reactie op al dat geweld hun dienstwapen kunnen trekken.

7. Betrokken politieambtenaar G. verklaarde aan de Nationale ombudsman dat hij van de politiebus was weggetrokken aan zijn bovenlichaam, terwijl zijn collega nog met de verdachte lag te worstelen om hem in de bus te houden. G. gaf aan dat het gebruik van pepperspray op dat moment niet gewenst was, omdat iedereen op een kluwen zat. G. gaf aan geen waarschuwing te hebben gegeven alvorens de hond in te zetten, omdat daar in de hectiek geen tijd meer voor was. De hond had verzoeker gebeten, maar verzoeker draaide zich los van de beet. De hond beet toen opnieuw, en G. gaf daarna het commando 'los'. Echter, verzoeker had de hond bij zijn bek vastgepakt en begon hem dicht te knijpen. Omdat verzoeker niet reageerde en de hond niet losliet, had G. hem met de wapenstok op zijn arm geslagen. Toen hij nog steeds niet reageerde, had hij hem op zijn hoofd geslagen.

8. Betrokken politieambtenaar R. verklaarde dat de verdachte over de bank naar voren in de bus wilde kruipen, en dat hij verzoeker weg had moeten duwen om de verdachte terug naar achteren in de bus te kunnen trekken. R. gaf aan dat verzoeker hierdoor mogelijk op de grond was gevallen. R. had in de bus liggen worstelen met de verdachte om hem onder controle te brengen, en gaf aan dat hem was ontgaan wat er buiten de bus gebeurde. Op het moment dat hij de verdachte in de bus had en de deur dicht kon doen, liet verzoeker de hond los, en konden hij en zijn collega met de verdachte terugrijden naar het bureau.

9. In reactie op de vier verklaringen liet verzoekers advocaat weten dat verzoeker zich had weten los te rukken van de beet van de hond, waarna hij de snuit van de hond had vastgepakt om te voorkomen dat hij weer zou bijten. Volgens de advocaat maakte de agent geen aanstalten om de hond terug te roepen, doch sloeg verzoeker met de wapenstok herhaaldelijk op het hoofd, aan de zijkant van de schedel.

10. In reactie op het Verslag van bevindingen liet politieambtenaar R. telefonisch op 12 juli 2006 weten dat de broer van verzoeker zijn collega G. bij de schouder greep. R. nam hierop de broer van verzoeker in de wurggreep. Toen hij zag dat de verdachte op dat moment uit de bus probeerde te komen, duwde hij de broer van verzoeker opzij.

Beoordeling

11. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam. Dit is neergelegd in artikel 11 Grondwet (zie Achtergrond, onder 3.). Ook in artikel 8 Europees verdrag voor de rechten van de mens (zie Achtergrond, onder 4.) is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet. Het gebruik van geweld betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam. Op grond van artikel 8, eerste lid Politiewet (zie Achtergrond, onder 5.) is een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening bevoegd geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt (het proportionaliteitsvereiste) en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt (het subsidiariteitsvereiste).

12. Voor de beoordeling van de vraag of het toegepaste geweld de toets der kritiek kan doorstaan, is ten eerste van belang de vraag of de politieambtenaren optraden in de rechtmatige uitoefening van hun bediening.

De politieambtenaren konden de broer van verzoeker in redelijkheid aanmerken als verdachte van vernieling. Ingevolge artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 2.1.) wordt als verdachte aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit. Dit artikel vereist bovendien dat het vermoeden van schuld ("het gedaan hebben") naar objectieve maatstaven gemeten redelijk dient te zijn. Ingevolge artikel 53 van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 2.2.) is in geval van een ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit iedere opsporingsambtenaar bevoegd om een verdachte aan te houden. Deze ambtenaar draagt er zorg voor dat de aangehoudene ten spoedigste voor de officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid.

Nu de beveiligingsmedewerkers F. en S. de broer van verzoeker de antenne van een auto zagen vernielen, was er sprake van een heterdaadsituatie. De politieambtenaren waren dan ook bevoegd de broer van verzoeker aan te houden en handelden in de rechtmatige uitoefening van hun bediening.

13. Verzoeker en Ro. hebben aangegeven dat zij de broer van verzoeker wilden kalmeren, omdat deze bang was om mee te gaan met de politie. De broer van verzoeker heeft eveneens aangegeven dat hij niet mee wilde met de politie. Hij heeft hierbij echter niet aangegeven dat hij bang was om mee te gaan met de politie. De politieambtenaren wilden de broer van verzoeker met de politiebus overbrengen naar het politiebureau. Zowel de beide politieambtenaren als de beide beveiligingsmedewerkers hebben aangegeven dat verzoeker en Ro. het de politie beletten om de broer van verzoeker mee te nemen naar het politiebureau en dat hierdoor een hectische situatie ontstond, waarbij zij verzoeker, diens broer en Ro. niet goed onder controle konden houden. De Nationale ombudsman ziet reden om meer gewicht toe te kennen aan de lezing van de politieambtenaren, omdat deze worden ondersteund door de verklaringen van de beveiligingsmedewerkers. Bovendien is

een en ander door de politieambtenaren opgenomen in een op ambtseed opgemaakt proces-verbaal. Verzoeker verklaarde aanvankelijk bij de politie dat hij op de grond lag, maar niet meer wist wat daaraan vooraf was gegaan. De Nationale ombudsman neemt bij de beoordeling in aanmerking dat de waarneming van verzoeker, zijn broer en Ro. beïnvloed was door alcoholgebruik. Op grond van het voorgaande acht de Nationale ombudsman het aannemelijk dat er een chaotische situatie was ontstaan die mogelijk uit de hand kon lopen.

A. Ten aanzien van het op de grond gooien

1. Terwijl de politieambtenaren R. en G. de broer van verzoeker in de politiebus wilden zetten om hem over te brengen naar het politiebureau, werden zij in de uitoefening van hun taak belemmerd doordat verzoeker, diens broer en Ro. probeerden te beletten dat de broer van verzoeker al dan niet alleen in de politiebus naar het bureau zou worden vervoerd.

2. Politieambtenaar R. heeft verklaard dat toen hij probeerde om verzoekers broer in de politiebus te houden, hij verzoeker een duw heeft gegeven, waarbij deze mogelijk op de grond terecht is gekomen.

3. Gezien de hectiek van de situatie, waarbij de politieambtenaren niet wilden dat verzoeker en Ro. mee zouden rijden met de broer van verzoeker, komt het de Nationale ombudsman niet onredelijk voor dat R. verzoeker heeft weggeduwd om te beletten dat verzoekers broer uit het politievoertuig kon stappen. Voor zover in dit geval al kan worden gesproken van geweldsaanwending is, hoewel verzoeker hierbij ten val is gekomen, niet gebleken dat hierbij grenzen zijn overschreden.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

B. Ten aanzien van de inzet van de hond

1. Zoals hierboven reeds is aangegeven onder I.10. heeft een ieder behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam. Het inzetten van een diensthond valt onder het gebruik van geweld. De daadwerkelijke inzet van een diensthond moet, evenals iedere andere geweldstoepassing van de politie, in overeenstemming zijn met de vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit. Van geval tot geval moet worden beoordeeld of het beoogde doel het gebruik van geweld rechtvaardigt en of dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld moet bovendien zo mogelijk een waarschuwing vooraf gaan.

2. De politieambtenaren hebben in hun verklaringen de gebeurtenissen gedetailleerd kunnen beschrijven; hun verklaringen zijn bovendien grotendeels aan elkaar gelijklopend en worden ondersteund door de verklaringen van de beveiligingsbeambten. Verzoekers lezing dat politieambtenaar G. zijn hond heeft laten bijten terwijl hij de politieambtenaren

niet belemmerde in hun werk en zich niet fysiek heeft opgesteld in de richting van een van de politieambtenaren en/of beveiligingsmedewerkers, moet als ongeloofwaardig worden aangemerkt. Niet kan immers worden ingezien welk doel de inzet van de hond in dat geval zou hebben gediend.

3. Uit de bevindingen kan worden afgeleid dat politieambtenaar G. de politiehond heeft ingezet met als doel te voorkomen dat verzoeker en Ro. de broer van verzoeker uit de politiebus zouden halen en om de situatie onder controle te krijgen.

De Nationale ombudsman overweegt het volgende. De inzet van een politiehond is een zwaar geweldsmiddel, waarvan behoedzaam gebruik dient te worden gemaakt. De Nationale ombudsman is van oordeel dat G. er in dit geval in redelijkheid toe kon besluiten voor dit doel de hond in te zetten. De volgende omstandigheden zijn in dit verband van belang.

Zoals hiervoor onder I.13. is overwogen, moet aannemelijk worden geacht dat verzoeker en Ro. probeerden om verzoekers broer uit de politiebus te halen en dat hierdoor een chaotische situatie ontstond. Het lukte de politieambtenaren G. en R. niet om samen met de beveiligingsmedewerkers F. en S. de situatie onder controle te krijgen. Uit de diverse verklaringen komt naar voren dat verzoeker, zijn broer en Ro. sterk waren en de betrokken ambtenaren hen niet door middel van fysieke kracht in bedwang konden houden. Ook zag G. geen mogelijkheid om pepperspray te gebruiken, omdat alle betrokkenen te dicht op elkaar zaten en hierdoor ook zijn collega's F., S. en R. mogelijk geraakt zouden kunnen worden.

Hoewel het wellicht beter was geweest dat G. eerst had gewaarschuwd voordat hij de politiehond wilde inzetten, is de Nationale ombudsman van oordeel dat G. onder deze omstandigheden mocht beslissen om zijn diensthond in te zetten. Er restte de politieambtenaar geen minder ingrijpend middel om de situatie onder controle te krijgen. De inzet van de diensthond was daarmee in overeenstemming met het bepaalde in artikel 8 van de Politiewet. Dit leidt tot de conclusie dat er geen sprake is geweest van een schending van verzoekers recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

C. Ten aanzien van het gebruik van de wapenstok op het hoofd

1. Ook dit onderdeel van de klacht wordt getoetst aan de hand van het reeds hiervoor onder I.10. en B.1. genoemde recht op onaantastbaarheid van het lichaam.

2. Uit het onderzoek is komen vast te staan dat verzoeker tot tweemaal toe in zijn arm werd gebeten door de politiehond, dat hij zijn arm los wist te rukken en vervolgens de hond bij zijn bek vastgreep. Ten aanzien van het terugroepen van de hond lopen de lezingen van politieambtenaar G., verzoeker en de overige betrokkenen uiteen.

3. Politieambtenaar G. en beveiligingsmedewerker S. hebben verklaard dat G. meerdere malen aan verzoeker vroeg de hond los te laten. Voorts is komen vast te staan dat politieambtenaar G. verzoeker vervolgens op zijn arm sloeg met de wapenstok, zodat deze de hond los zou laten. Toen dit niet gebeurde, sloeg G. verzoeker met de wapenstok op het hoofd.

4. De Nationale ombudsman acht het niet in strijd met de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit dat G. verzoeker met de wapenstok op de arm sloeg, om hem ertoe te bewegen de politiehond los te laten. Verzoeker reageerde immers niet op de vraag de hond los te laten en zowel politieambtenaar R. als de beveiligingsmedewerkers S. en F. waren bezig met het onder controle houden van Ro. en de broer van verzoeker.

Anders ligt dit echter bij het slaan met de wapenstok op het hoofd.

Zelfs wanneer de situatie zich zo zou hebben ontwikkeld dat ander geweldgebruik geboden was, kan het slaan met een wapenstok op het hoofd niet snel worden aangemerkt als een passende vorm van geweldgebruik. Een klap met de wapenstok op het hoofd kan immers ernstig letsel tot gevolg hebben. Een politieambtenaar moet zich bij het hanteren van de wapenstok dan ook in beginsel richten op armen en benen en zoveel mogelijk voorkomen dat iemand op het hoofd wordt geraakt.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat de ernst van de situatie niet zodanig was dat deze dit gebruik van geweld met zo groot gevaar voor ernstige verwonding rechtvaardigde.

Aldus is met name gehandeld in strijd met het proportionaliteitsvereiste als verwoord in artikel 8, eerste lid Politiewet, en moet worden geconcludeerd dat genoemd grondrecht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam is geschonden.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van het achterwege laten van onderzoek door een politiearts

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat de politie zijn verwonding tengevolge van de hondenbeet niet heeft laten onderzoeken door een politiearts. Verzoekers advocaat gaf aan dat het niet reëel was om een Duitse vakantieganger, die vele honderden kilometers van huis af was, te verwijzen naar een huisarts. Verzoeker heeft op 16 juli 2004 een bezoek gebracht aan zijn huisarts in Duitsland. Deze schrijft in zijn verslag dat hij een beet heeft geconstateerd, evenals een zwelling van de arm en infectie van de wond en een schaafplek op de linkerkant van het voorhoofd van verzoeker.

2. In de mutatie die op 16 juli 2004 is opgemaakt, staat dat verzoeker enige bijtonden had op de linkerarm had, maar dat hij niet door de politie is behandeld, omdat hij dit zelf wel

zou laten doen.

3. De korpsbeheerder gaf in reactie op deze klacht aan dat de politie verzoeker had doorverwezen voor een medische behandeling. Volgens de korpsbeheerder heeft de politie in deze alleen een adviserende functie en verwijst de politie voor tetanusinecties door naar een huisarts. Gelet op de korte periode die verzoeker op het bureau had doorgebracht, was de keuze van de betreffende ambtenaar niet onjuist, aldus de korpsbeheerder.

4. Betrokken ambtenaar R. verklaarde aan de Nationale ombudsman dat hij naar het letsel op verzoekers arm had gekeken en had gezien dat die wat rood en gezwollen was. In de onderarm was een wondje van de hoektand, een rond gaatje met een klein krasje. Hij gaf aan dat hij zelf niet naar een arts zou gaan, omdat er naar zijn idee niets viel te hechten. Bovendien was verzoeker behoorlijk onder invloed geweest, en zou in R.'s ervaring een huisarts zo iemand naar huis sturen met het verzoek later terug te komen. Wel had hij geadviseerd om 's ochtends bij de huisartsenpost een tetanusinectie te laten zetten en eventueel het wondje te laten bekijken.

Beoordeling

5. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat bestuursorganen zich in hun bejegening van burgers hulpvaardig opstellen. Dit vereiste brengt mee dat ambtenaren moeten zorgen voor medische bijstand aan ingeslotenen indien daartoe aanleiding bestaat.

6. In de Ambtsinstructie voor de politie is hierover onder meer bepaald dat een ambtenaar overlegt met een arts als er aanwijzingen zijn dat een ingeslotene medische bijstand nodig heeft of als de ingeslotene zelf om medische bijstand of medicijnen vraagt (zie Achtergrond, onder 6.).

7. Hoewel verzoeker slechts korte tijd op het politiebureau is geweest, gaat de Nationale ombudsman ervan uit dat hij gedurende de tijd dat hij op het politiebureau verbleef en de aanhouding ter zake van artikel 180 van het Wetboek van Strafrecht werd afgewikkeld, onder het begrip "ingeslotene" viel, zoals bedoeld in artikel 1, vierde lid van de Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 6.).

8. Vast is komen te staan dat verzoeker een bijt-wond had aan zijn arm. Uit het onderzoek komt niet naar voren dat verzoeker heeft gevraagd om een arts. Hoewel politieambtenaar R. naar de wond van verzoeker had gekeken en van mening was dat er geen directe doktersassistentie nodig was, is de Nationale ombudsman van mening dat een hondenbeet zodanige risico's met zich meebrengt dat politieambtenaar R. de vraag aan de politiearts had moeten voorleggen of directe behandeling van de wond van verzoeker nodig was. Verzoeker kwam immers uit Duitsland, dus had de politiearts kunnen oordelen

of verzoeker direct naar een arts diende te gaan voor een tetanusinjectie en eventuele verzorging, of dat het snel genoeg zou zijn wanneer hij dit na thuiskomst in Duitsland zou doen.

Nu dit niet is gebeurd, heeft politieambtenaar R. gehandeld in strijd met het vereiste van correcte bejegening.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van het verzoek om schadevergoeding

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat de korpsbeheerder bij de afhandeling van de klacht niet is ingegaan op het verzoek tot vergoeding van de geleden schade.
2. De korpsbeheerder gaf in reactie op deze klacht aan dat dit punt abusievelijk niet in behandeling was genomen. Daarom had hij de schadecoördinator van het korps gevraagd om het verzoek alsnog in behandeling te nemen. De korpsbeheerder meldde dat verzoeker hiervan nog op de hoogte zou worden gesteld.
3. In reactie op het verslag van bevindingen, liet de korpsbeheerder per brief van 1 augustus 2006 weten dat het klachtdossier op 13 september 2005 in handen is gegeven aan de klachtencoördinator en dat dit op dezelfde dag is doorgegeven aan de advocaat van verzoeker. De korpsbeheerder is van oordeel dat het regionale politiekorps Zeeland niet aansprakelijk is voor de ontstane schade en wijst het verzoek om schadevergoeding af.

Beoordeling ten aanzien van het niet reageren op het verzoek om schadevergoeding

- 4.1. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat bestuursorganen burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien.
- 4.2. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking brengt mee dat indien een bestuursorgaan een brief krijgt van een burger, waarin meerdere onderwerpen aan de orde komen, het bestuursorgaan op alle aangegeven punten dient te reageren.
5. Verzoekers advocaat heeft in zijn klachtbrief van 12 augustus 2004 aan de hoofdofficier van justitie, welke de brief heeft doorgestuurd naar de politie, duidelijk aangegeven dat zijn cliënt materiële en immateriële schadevergoeding wil hebben van de politie voor het optreden op 16 juli 2004. In de brief van 20 december 2004 van de Klachtencommissie staat dit onderdeel van de klacht van verzoeker geformuleerd.

Nu de korpsbeheerder hier in het geheel niet op heeft gereageerd, heeft de korpsbeheerder gehandeld in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Beoordeling ten aanzien van het afwijzen van het verzoek om schadevergoeding

6. Gezien het feit dat de korpsbeheerder tijdens het onderzoek tevens inhoudelijk is ingegaan op de afwijzing van het verzoek om schadevergoeding en verzoeker de gelegenheid heeft gehad hierop te reageren, komt de Nationale ombudsman tot de conclusie dat hoor en wederhoor ook ten aanzien van de inhoudelijke klacht omtrent het verzoek om schadevergoeding heeft plaatsgevonden. De Nationale ombudsman zal hieronder ook oordelen over het afwijzen van het verzoek om schadevergoeding, omdat anders aan deze inhoudelijke klacht tekort wordt gedaan.

7. Voor wat betreft de inhoud van de beslissing wordt allereerst gewezen op het volgende. Wanneer een klacht over een besluit van een bestuursorgaan tot afwijzing van een verzoek om schadevergoeding niet kan worden onderworpen aan het oordeel van de bestuursrechter, is de Nationale ombudsman bevoegd die klacht te onderzoeken en te beoordelen, maar stelt hij zich terughoudend op. In zo'n geval is immers de burgerlijke rechter de instantie die bij uitsluiting bevoegd is om bindend te beslissen over de vraag of, op grond van bepalingen van burgerlijk recht, het betrokken bestuursorgaan is gehouden om de gestelde schade te vergoeden.

8. Het redelijkheidsvereiste brengt mee dat bestuursorganen voorafgaand aan elk handelen, of dit nu een rechtshandeling of een feitelijke handeling betreft, het belang van het realiseren van een doelstelling afwegen tegen de belangen van de burger. In het licht van het realiseren van de doelstelling mag de uitkomst van die belangenafweging niet onredelijk zijn.

9. Wat betreft de gehoudenheid tot schadevergoeding brengt het redelijkheidsvereiste mee dat het bestuursorgaan mag weigeren om financiële aansprakelijkheid voor ontstane schade te aanvaarden indien het op goede gronden zijn aansprakelijkheid betwist. In dat geval kan het bestuursorgaan het aan de burger overlaten om vragen betreffende de onrechtmatigheid van het handelen of betreffende de overige voorwaarden om de schadeclaim toe te wijzen aan het oordeel van de burgerlijke rechter te onderwerpen. Dit is slechts anders indien de gronden en de overwegingen waarop de betwisting van de aansprakelijkheid berust, zo evident onjuist zijn dat het bestuursorgaan in redelijkheid niet tot zijn beslissing had kunnen komen. Alsdan moet de afweging van het belang van het bestuursorgaan bij betwisting van zijn gehoudenheid tot schadevergoeding tegenover het belang van de burger bij schadevergoeding worden geacht in strijd met het redelijkheidsvereiste te hebben plaatsgevonden.

10. Gelet op het feit dat de Nationale ombudsman onder I.C. heeft geoordeeld dat politieambtenaar G. niet proportioneel heeft gehandeld door met de wapenstok op het hoofd van verzoeker te slaan en voorts onder II. heeft geoordeeld dat politieambtenaar R. de vraag aan de politiearts had moeten voorleggen of de bijtmond van verzoeker directe behandeling vergde, en met inachtneming van de terughoudende benadering van de Nationale ombudsman in schadevergoedingszaken, moet worden geoordeeld dat de beheerder van het regionale politiekorps Zeeland niet in redelijkheid heeft kunnen besluiten tot afwijzing van het verzoek om schadevergoeding. Een en ander geeft de Nationale ombudsman aanleiding tot het doen van een aanbeveling.

Overigens merkt de Nationale ombudsman hierbij op dat verzoeker zijn verzoek om schadevergoeding nader zal dienen te specificeren.

In zoverre is de onderzochte gedraging niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Zeeland, is

gegrond ten aanzien van:

het slaan met de wapenstok tegen het hoofd; wegens schending van het recht op onaantastbaarheid van het lichaam;

het niet laten onderzoeken door een politiearts; wegens schending van het vereiste van correcte bejegening;

het niet reageren op een verzoek om schadevergoeding; wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking;

het afwijzen van het verzoek om schadevergoeding; wegens schending van het redelijkheidsvereiste.

niet gegrond ten aanzien van:

het op de grond gooien van verzoeker;

de inzet van de politiehond.

AANBEVELING

De beheerder van het regionale politiekorps Zeeland wordt in overweging gegeven het afwijzende besluit op het verzoek om schadevergoeding te heroverwegen, met inachtneming van het oordeel dat het regionale politiekorps Zeeland niet in redelijkheid

heeft kunnen besluiten verzoekers schade niet te vergoeden.

Onderzoek

Op 12 mei 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer M. te Mönchengladbach, ingediend door de heer mr. C. van Heugten, advocaat te Sittard, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Zeeland. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Zeeland (de burgemeester van Middelburg), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Middelburg over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik. Tijdens het onderzoek kregen het regionale politiekorps Zeeland en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd de betrokken politieambtenaren G. en R. en de getuigen F. en S. een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reactie van de korpsbeheerder gaf aanleiding het verslag op een enkel punt aan te vullen. Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Mutatie, opgemaakt op 16 juli 2004 door betrokken politieambtenaren R. en G.

Proces-verbaal van bevindingen, opgemaakt op 16 juli 2004, door betrokken politieambtenaren G. en R.

Proces-verbaal van verhoor van verzoeker bij zijn aanhouding op 16 juli 2004.

Proces-verbaal van aanhouding van verzoeker op 16 juli 2004.

Processen-verbaal van verhoor van beveiligingsmedewerkers S. en F., opgemaakt op 16 en 17 juli 2004 door politieambtenaar G.

Meldingsformulier geweldsaanwending van 10 augustus 2004.

Klachtbrief verzoekers advocaat van 12 augustus 2004 aan de hoofdofficier van justitie te Middelburg, welke de hoofdofficier op 17 augustus 2004 heeft doorgestuurd aan het

regionale politiekorps Zeeland.

Advies klachtencommissie van 16 februari 2005 en het oordeel van de korpsbeheerder van 14 maart 2005.

Klachtbrief van de advocaat van verzoeker aan de Nationale ombudsman van 12 mei 2005.

Openingsbrieven van de Nationale ombudsman van 28 juli 2005.

Standpunt van de korpsbeheerder van 1 september 2005.

Reactie van verzoekers advocaat van 4 oktober 2005, met daarbij gevoegd een kopie van het verslag van de huisarts van verzoeker van 16 juli 2004.

Verklaringen die de politieambtenaren G. en R. en de beveiligingsmedewerkers F. en S. op respectievelijk 25 oktober 2005, 23 november 2005, 26 oktober 2005 en 1 november 2005 hebben afgelegd tegenover een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman.

Reactie van verzoekers advocaat op de verklaringen van G., R., F. en S. van 3 januari 2006.

Reactie van verzoekers advocaat van 15 maart 2006 met daarbij gevoegd de schriftelijke verklaringen van de broer van verzoeker en Ro.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wetboek van Strafrecht

Artikel 180

"Hij die zich met geweld of bedreiging met geweld verzet tegen een ambtenaar werkzaam in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, of tegen personen die hem daarbij krachtens wettelijke verplichting of op zijn verzoek bijstand verlenen, wordt als schuldig aan wederspanningheid gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie."

2. Wetboek van Strafvordering

2.1. Artikel 27

"Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

2.2. Artikel 53

"1. In geval van ontdekking op heeter daad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden.

2. In zoodanig geval is de Officier van Justitie of hulpofficier bevoegd den verdachte, na aanhouding, naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen.

3. Geschiedt de aanhouding door een anderen opsporingsambtenaar, dan draagt deze zorg dat de aangehoudene ten spoedigste voor den Officier van Justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid."

3. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

4. Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM)

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, van zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

5. Politiewet

Artikel 8, eerste lid

"De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het

gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."

6. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buiten gewoon opsporingsambtenaar

6.1. Artikel 1, vierde lid

"In dit besluit wordt onder ingeslotene verstaan degene die rechtens van zijn vrijheid is beroofd. Onder ingeslotene wordt mede verstaan degene die ten behoeve van de hulpverlening aan hem op het politie- of brigadebureau is ondergebracht."

6.2. Artikel 32, eerste lid

"In het geval er aanwijzingen zijn dat een ingeslotene medische bijstand behoeft dan wel er bij deze persoon medicijnen zijn aangetroffen, overlegt de ambtenaar met de arts. De ambtenaar overlegt eveneens met de arts indien de ingeslotene zelf om medische bijstand of medicijnen vraagt. (...)"